

**МЈЕШОВИТИ ХОЛДИНГ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“
МАТИЧНО ПРЕДУЗЕЋЕ, А.Д. ТРЕБИЊЕ**

**УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ
ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ**

Требиње, новембар 2022. године

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

САДРЖАЈ:

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	3
Члан 1.(Предмет)	3
Члан 2.(Примјена)	3
Члан 3.(Циљ доношења).....	4
Члан 4.(Значење термина и израза)	4
ДИО ДРУГИ – ПЛАНИРАЊЕ	5
Члан 5.(Годишњи биланс).....	5
Члан 6.(Мјесечни планови производње)	5
Члан 7.(Дневни распоред рада)	6
ДИО ТРЕЋИ – БАЛАНСИРАЊЕ.....	6
Члан 8.(Балансна одговорност)	6
Члан 9.(Трошкови дебаланса)	6
ДИО ЧЕТВРТИ – ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА ЗА ПОТРЕБЕ ОБРАЧУНА ТРОШКОВА ДЕБАЛАНСА	6
Члан 10.(Подаци о планираној производњи)	6
Члан 11.(Подаци о оствареној производњи)	7
Члан 12.(Дефиниција изузетака)	7
ДИО ПЕТИ – ОБРАЧУН ДЕБАЛАНСА	8
Члан 13.(Енергетски обрачун дебаланса)	8
Члан 14.(Трошак дебаланса ОСП).....	8
Члан 15.(Трошак дебаланса појединог произвођача)	9
Члан 16.(Обрачун и фактурисање трошкова дебаланса).....	9
Члан 17.(Приговор на испостављену фактуру за трошкове дебаланса).....	10
Члан 18.(Плаћање трошкова дебаланса)	10
ДИО ШЕСТИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	10
Члан 19.(Уговорно регулисање обавезе плаћања трошкова дебаланса).....	10
Члан 20.(Тумачење Правила).....	11
Члан 21.(Надзор над спровођењем Правила)	11
Члан 22.(Измјене и допуне).....	11
Члан 23.(Ступање на снагу).....	11
Члан 24.(Стављање претходног Упутства ван снаге).....	11

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

На основу Закона о јавним предузећима (Службени гласник Републике Српске бр. 75/04 и 78/11), Закона о енергетици (Службени гласник Републике Српске бр. 49/09), Закона о електричној енергији (Службени гласник Републике Српске бр. 68/20), Закона о обновљивим изворима енергије (Службени гласник Републике Српске бр. 16/22) и члана 48. Статута МХ ЕРС-Матично предузеће а.д. Требиње, Управа МХ ЕРС Матичног предузећа а.д. Требиње у функцији Оператера система подстицаја, на сједници одржаној дана 29.11. 2022. године у Требињу, доноси

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет)

Упутством о раду балансне групе обновљивих извора енергије (у даљем тексту: Упутство) прописује се начин обрачуна трошкова дебаланса Оператера система подстицаја (у даљем тексту: ОСП) и трошкова дебаланса произвођача електричне енергије из обновљивих извора.

Члан 2. (Примјена)

- (1) Упутство се односи на обрачун трошкова дебаланса за произвођаче који имају закључен уговор о обавезном откупу електричне енергије у једном или више мањих постројења чија је укупна инсталисана снага већа од 150 kW (у даљем тексту: Произвођач).
- (2) Ово упутство се не односи на произвођаче чија је укупна инсталисана снага производних постројења мања или једнака 500kW, а који су стекли право на подстицај у виду обавезног откупа по гарантованој откупној цијени, прије ступања на снагу Закона о обновљивим изворима енергије (Службени гласник Републике Српске бр. 16/22), у складу са одредбом члана 74. став 2. овог Закона
- (3) Енергетски обрачун и обрачун трошкова дебаланса за произвођаче у систему подстицаја који остварују право на премију, нису предмет овога Упутства.
- (4) Произвођач електричне енергије који је остварио прелиминарно право на подстицај, у складу са одредбама закона о обновљивим изворима енергије (Сл. гласник Републике Српске бр. 16/22), у периоду од првог прикључења на мрежу до истека шест мјесеци од дана добијања употребне дозволе, може бити члан балансне групе обновљивих извора енергије, при чему сноси трошкове

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

балансирања у складу са законом и упутством о раду балансне групе обновљивих извора енергије.

Члан 3.

(Циљ доношења)

Обрачун трошкова дебаланса ОСП-а и трошкова дебаланса произвођача прописан овим Упутством има за циљ оптимизацију планирања производње и смањење трошкова по овој основи.

Члан 4.

(Значење термина и израза)

- (1) Термини и изрази који се користе у тексту Упутства имају следеће значење:
- Балансно одговорна страна** у смислу овога Упутства је ОСП који преузима финансијску одговорност за дебаланс остварен у односу на дневне распореде рада на петнаестоминутном нивоу пријављене НОС-у;
 - Балансна група** у смислу овога Упутства се састоји од произвођача који имају закључен уговор о обавезном откупу електричне енергије и ОСП-а;
 - Дневни распоред рада** је распоред планиране производње на петнаестоминутној основи који произвођач доставља ОСП-у за сваки дан;
 - Збирни дневни распоред рада** на петнаестоминутној основи израђује ОСП као збир достављених дневних распореда рада произвођача;
 - Крајњи рок за доставу дневног распореда рада** је вријеме након којег се неће прихватити дневни распоред рада од произвођача;
 - Оператер система** је оператер преносног или дистрибутивног система на чију је мрежу прикључено постројење произвођача у смислу члана 2. овога Упутства;
 - Оператер система подстицаја** је правно лице у чијој је надлежности оперативно провођење система подстицаја производње електричне енергије из обновљивих извора, у складу са одредбама Закона о обновљивим изворима и актима које је донијела РЕРС, а чију функцију привремено до формирања независног субјекта обавља МХ ЕРС;
 - Период поравнања** је период од петнаест минута који се користи за израчунавање поравнања дебаланса.
 - Произвођач** у смислу овога Упутства је правно или физичко лице које производи електричну енергију из обновљивих извора у постројењима инсталисане снаге веће од 150 kW, а који је на бази издатог Рјешења од РЕРС-а, закључењем уговора са ОСП-ом остварио право на обавезан откуп;
 - Систем подстицаја** је систем подстицаја производње електричне енергије из обновљивих извора прописан Законом о обновљивим изворима и уређен актима које је по основу овлашћења датих Законом доноси РЕРС;
 - Трошкови дебаланса ОСП** су трошкови одступања збирно остварене производње балансне групе у односу на достављене збирне дневне распореде рада на петнаестоминутном нивоу;

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

Трошкови дебаланса појединог произвођача су трошкови одступања остварене производње у односу на достављене дневне распореде рада на петнаестоминутном нивоу;

- (2) Скраћенице које се користе у овом Упутству су:
- БОС – Балансно одговорна страна;
 - ДЕРК – Државна регулаторна комисија БиХ;
 - ЕЕС – Електроенергетски систем;
 - МХ ЕРС – Мјешовити Холдинг „ Електропривреда РС „ Матично предузеће а.д. Требиње;
 - НОС – Независни оператор система БиХ;
 - ОС – Оператер система;
 - ОСП – Оператер система подстицаја;
 - РЕРС – Регулаторна комисија за енергетику РС.
- (3) Поред термина и скраћеница наведених у ставовима (1) и (2) овог члана, у Упутству се користе термини обухваћени Законом о енергетици, Законом о електричној енергији, Законом о обновљивим изворима и подзаконским актима које је донијела РЕРС, те Мрежним кодексом и Тржишним правилима које је донијела ДЕРК.

ДИО ДРУГИ – ПЛАНИРАЊЕ

Члан 5.

(Годишњи биланс)

- (1) Произвођач доставља ОСП-у план производње за наредну годину израђен на мјесечном нивоу најкасније до 31. јула текуће године.
- (2) У Плану производње за наредну годину се посебно назначује период и трајање ремонта производног погона;
- (3) Уколико Произвођач не достави план производње у предвиђеном року, ОСП за потребе израде збирног годишњег плана производње користи податке о планираној производњи наведене у уговору о додјели подстицаја.
- (4) ОСП, на бази достављених података о планираној производњи електричне енергије из обновљивих извора, израђује збирни годишњи план производње најкасније до 10. августа текуће године за наредну годину.
- (5) ОСП збирни годишњи план производње електричне енергије из обновљивих извора доставља НОС-у најкасније до 15. августа текуће године.
- (6) ОСП збирни годишњи план производње електричне енергије из обновљивих извора доставља РЕРС-у најкасније до 20. августа текуће године за наредну годину.

Члан 6.

(Мјесечни планови производње)

- (1) У случају потребе за измјеном достављеног годишњег плана производње израђеног по мјесецима, произвођач најкасније до 14. у текућем мјесецу доставља ОСП-у ажурирани мјесечни план производње за наредни мјесец.

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

- (2) ОСП ажурирани мјесечни план производње произвођача за наредни мјесец, доставља НОС-у најкасније до 15. дана у текућем мјесецу.

Члан 7.

(Дневни распоред рада)

- (1) Дневни распоред рада на петнаестоминутном нивоу за наредни дан произвођач доставља ОСП-у најкасније до 07:30 h текућег дана за наредни дан.
- (2) Дневне распоред рада за нерадне дане (дане викенда или празника) произвођач је дужан доставити ОСП-у најкасније до 07:30 h дана који предходи нерадним данима (у петак до 07:30 h за дане викенда, односно посљедњег радног дана пред нерадни празнични дан).
- (3) ОСП израђује збирни дневни распоред рада произвођача на петнаестоминутном нивоу за нерадни дан, који доставља НОС-у најкасније до 7:45 часова текућег дана.
- (4) Произвођач може током викенда или у вријеме празника измијенити достављени дневни распоред рада најкасније до 07:30 часова текућег дана за наредни дан.

ДИО ТРЕЋИ – БАЛАНСИРАЊЕ

Члан 8.

(Балансна одговорност)

- (1) ОСП представља балансну групу свих произвођача у систему обавезног откупа.
- (2) Балансна одговорност произвођача према ОСП-у регулисана је законом о обновљивим изворима енергије и уговором о обавезном откуп по гарантованим откупним цијенама.

Члан 9.

(Трошкови дебаланса)

- (1) Трошкове који настану при обављању послова балансирања, ОСП преноси на чланове балансне групе обновљивих извора на начин описан овим Упутством.
- (2) Произвођач плаћа трошкове дебаланса на начин описан овим Упутством.

ДИО ЧЕТВРТИ – ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА ЗА ПОТРЕБЕ ОБРАЧУНА ТРОШКОВА ДЕБАЛАНСА

Члан 10.

(Подаци о планираној производњи)

- (1) Произвођач је дужан, у роковима наведеним у члану 7. овог Упутства, достављати ОСП-у дневни распоред рада на петнаестоминутном нивоу за наредни дан.

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

- (2) Дневни распоред рада произвођач доставља ОСП-у електронским путем, кориштењем посебне софтверске платформе.
- (3) Изузетно, уколико је произвођачу онемогућен приступ софтверској платформи, дневни распоред рада уноси овлашћени администратор ОСП-а на бази дневних распореда на петнаестоминутном нивоу за наредни дан које је произвођач доставио у писаној форми (електронском поштом или путем факса).
- (4) ОСП у прописаним роковима НОС-у доставља збирни дневни распоред рада на петнаестоминутном нивоу за наредни дан који је израдио на бази достављених дневних распореда рада произвођача, као и за постројења у систему обавезног откупа, која нису у обавези да достављају дневне распореде рада ОСП-у (укупне инсталисане снаге $\leq 150\text{kW}$ по новом закону, односно $\leq 500\text{kW}$ по старом закону).

Члан 11.

(Подаци о оствареној производњи)

- (1) За потребе обрачуна трошкова дебаланса, ОСП прикупља податке о оствареној петнаестоминутној производњи произвођача.
- (2) Подаци о оствареној производњи прикупљају се на бази петнаестоминутних читања производње који ОСП-у доставља ОС на чију је мрежу (преносну или дистрибутивну) прикључен објекат произвођача.
- (3) ОС податке о производњи оствареној у претходном дану, за произвођача чија се производња даљински читава, доставља најкасније до 11:00 часова текућег дана, односно најкасније до 11:00 часова првог радног дана, за производњу остварену у нерадним данима (дани викенда и празници).
- (4) За произвођаче чија се остварена производња региструје мјерним уређајима са којих није могуће даљинско преузимање података, ОС податке о оствареној производњи за сваки дан на петнаестоминутном нивоу доставља мјесечно, на крају обрачунског периода.

Члан 12.

(Дефиниција изузетака)

- (1) Уколико произвођач не достави дневни распоред рада у прописаним роковима, сматраће се да тај дан постројење није планирало производњу (производња 0 kWh). Укупно произведена енергија у том дану сматраће се дебалансом у односу на планирану производњу.
- (2) У случају грешке мјерења која је изван одговорности произвођача (непотпун низ измјерених вриједности производње на петнаестоминутном нивоу), подаци о оствареној производњи на петнаестоминутном нивоу се изједначавају са достављеним дневним распоредом рада, те се трошкови дебаланса не обрачунавају.
- (3) У случајевим када је производња у постројењима произвођача онемогућена усљед погонских догађаја у ЕЕС-у о којима ОС доставља ОСП-у обавјештење у писаној

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

форми, планирана и остварена производња постројења у вријеме трајања прекида се своди на нулу и трошкови дебаланса произвођача се не обрачунавају.

ДИО ПЕТИ – ОБРАЧУН ДЕБАЛАНСА

Члан 13.

(Енергетски обрачун дебаланса)

- (1) Дебаланс ОСП рачуна се као разлика између остварене и планиране производње за сваки период поравнања:

$$\Delta Posp = Postv - Pplan$$

гдје је:

$\Delta Posp$ – дебаланс ОСП-а;

$Postv$ - збирна остварена производња свих произвођача у посматраном периоду;

$Pplan$ - збирна планирана производња свих произвођача у посматраном периоду.

- (2) Ако је $\Delta Posp$ негативан, остварен је негативан дебаланс ОСП-а.
(3) Ако је $\Delta Posp$ позитиван, остварен је позитиван дебаланс ОСП-а.
(4) Појединачни дебаланс произвођача рачуна се као:

$$\Delta Pi = Piovst - Piplan$$

при чему је:

ΔPi - дебаланс између остварене и планиране производње појединог произвођача у посматраном периоду поравнања

$Piovst$ - остварена производња појединог произвођача у посматраном периоду поравнања

$Piplan$ - планирана производња појединог произвођача у посматраном периоду поравнања.

- (5) Ако је ΔPi негативан, остварен је негативан дебаланс појединог произвођача Дебаланс(15min) је негативан ако је ($Proizvedeno(15min) - Planirano(15min)$) < 0 и тада се примјењује цијена негативног дебаланса.
(6) Ако је ΔPi позитиван, остварен је позитиван дебаланс појединог произвођача Дебаланс (15min) је позитиван ако је ($Proizvedeno(15min) - Planirano(15min)$) > 0 и тада се примјењује цијена позитивног дебаланса.
(7) Енергетски обрачун дебаланса ОСП као балансне групе и дебаланса појединих произвођача основа је за финансијско поравнање дебаланса.

Члан 14.

(Трошак дебаланса ОСП)

- (1) Укупан трошак дебаланса ОСП-а рачуна се као производ дебаланса ОСП-а и одговарајуће цијене дебаланса:

$$T_{\Delta Posp} = \Delta Posp \times Cdosp$$

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

гдје је:

$T_{\Delta Posp}$ - трошак дебаланса ОСП-а;

$\Delta Posp$ – дебаланс ОСП-а за период поравнања;

C_{dosp} – цијена дебаланса ОСП-а која се рачуна на следећи начин:

- Уколико је ОСП остварио негативан дебаланс - унутар једног периода поравнања ($\Delta Posp < 0$), C_{dosp} се рачуна као:

$$C_{dosp} = C_{db-} - C_{ref}$$

при чему је:

C_{db-} - цијена негативног дебаланса унутар једног периода поравнања коју утврђује НОС БиХ;

C_{ref} – цијена по којој ОСП продаје електричну енергију снабдјевачима.

- уколико је ОСП остварио позитиван дебаланс ($\Delta Posp > 0$) унутар једног периода поравнања, тада се C_{dosp} са рачуна као:

$$C_{dosp} = C_{ref} - C_{db+}$$

при чему је:

C_{db+} - цијена позитивног дебаланса унутар једног периода поравнања коју утврђује НОС БиХ;

C_{ref} - цијена по којој ОСП продаје електричну енергију снабдјевачима.

- (2) Изузетно, у случају да је цијена дебаланса:

$$C_{db-} \leq C_{ref}$$

или

$$C_{db+} \geq C_{ref}$$

сматра се да су трошкови дебаланса ОСП-а једнаки нули.

Члан 15.

(Трошак дебаланса појединог произвођача)

Трошак дебаланса појединог произвођача за период поравнања рачуна се на начин да се укупан трошак дебаланса ОСП-а расподијели на појединачне произвођаче пропорционално удјелу дебаланса појединачног произвођача у укупном дебалансу произвођача који плаћају дебаланс:

$$T_i = T_{\Delta Posp} * \frac{|\Delta P_i|}{\sum |\Delta P_i|}$$

гдје је:

T_i - Трошак дебаланса појединог произвођача

Члан 16.

(Обрачун и фактурисање трошкова дебаланса)

- (1) Дневни обрачун трошка дебаланса ОСП-а рачуна се као сума појединачних петнаестоминутних трошкова дебаланса ОСП-а у том дану.

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

- (2) Усаглашење трошка дебаланса ОСП врши се на мјесечном нивоу, на крају обрачунског периода.
- (3) Трошак дебаланса појединог произвођача финансијски се поравнава између ОСП-а и произвођача.
- (4) Дневни обрачун трошка дебаланса произвођача рачуна се као сума појединачних петнаестоминутних трошкова дебаланса у том дану.
- (5) Усаглашење обрачуна трошка дебаланса између ОСП и појединог произвођача се врши на дневном нивоу, у текућем радном дану за претходни дан(е).
- (6) Изузетно, уколико мјерни уређај не омогућава даљинско преузимање података о оствареној производњи на петнаестоминутном нивоу, усаглашење података се врши на мјесечном нивоу, након уноса података о оствареној производњи које достави ОС, а прије испостављања фактуре на бази извршеног обрачуна трошкова дебаланса.
- (7) Коначни мјесечни обрачун трошкова дебаланса представља збир свих израчунатих петнаестоминутних трошкова дебаланса.

Члан 17.

(Приговор на испостављену фактуру за трошкове дебаланса)

- (1) Произвођач има право ОСП-у поднијети приговор на исправност обрачуна трошкова дебаланса у року од пет (5) дана након испостављања фактуре.
- (2) ОСП је обавезан у року од три (3) дана извршити корекцију фактуре, уколико се утврди грешка у обрачуну.

Члан 18.

(Плаћање трошкова дебаланса)

- (1) Плаћање по основу обрачунатих трошкова дебаланса врше се на основу коначног мјесечног обрачуна.
- (2) ОСП, на основу извршеног обрачуна трошкова дебаланса, испоставља произвођачу фактуру најкасније до деветог дана у текућем мјесецу за претходни мјесец.
- (3) Рок плаћања по испостављеној фактури је најкасније двадесет пети дан у текућем мјесецу за претходни мјесец.
- (4) Плаћање се врши на рачун назначен на фактури.

ДИО ШЕСТИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 19.

(Уговорно регулисање обавезе плаћања трошкова дебаланса)

- (1) Уговором о остваривању права на подстицај закљученим између ОСП-а и произвођача, утврђује се обавеза плаћања трошкова дебаланса који се обрачунавају на начин прописан овим Упутством.

УПУТСТВО О РАДУ БАЛАНСНЕ ГРУПЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

(2) ОСП је обавезан сваком произвођачу са којим је закључен уговор о обавезном откупу по гарантованим цијенама чија је укупна инсталисана снага постројења већа од 150 kW доставити усвојено Упутство, како би произвођач био детаљно упознат са начином обрачуна трошкова дебаланса.

Члан 20.
(Тумачење Правила)

За тумачење одредби овог Упутства надлежан је ОСП.

Члан 21.
(Надзор над спровођењем Правила)

Надзор над спровођењем овог Упутства у МХ ЕРС, у периоду док је на снази законско овлашћење за обављање функције ОСП-а, врши Управа МХ ЕРС.

Члан 22.
(Измјене и допуне)

Измјене и допуне овог Упутства врше се по истом поступку и на начин који се примјењује за његово доношење.

Члан 23.
(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу даном добијања сагласности РЕРС-а у складу са Чланом 19. Закона о обновљивим изворима енергије и објавити ће се на огласној табли МХ ЕРС.

Члан 24.
(Стављање претходног Упутства ван снаге)

Ступањем на снагу овога Упутства престаје да важи Упутство за примјену Закона о обновљивим изворима и ефикасној когенерацији – обрачун дебаланса произвођача у систему обавезног откупа од 11.05.2017. године.

в.д. Генерални Директор
Лука Петровић
Лука Петровић, дипл.инж.маш.

01-4095-2/22
29.11.2022.

